

Kategori: Ledelse og styringssystem/Kvalitet og pasientsikkerhet	Gyldig fra/til: 29.01.2025/29.01.2027
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Ledelse og styringssystem	Versjon: 3.00
Godkjenner: Ingrid Smith	Informasjon
Dok. ansvarlig: May Lillian Ofte	Dok.id: D34647

Hensikt

I en risikomatrix blir hendelser kategorisert med hensyn til sannsynlighet og konsekvens. Hensikten med en risikomatrix er å definere og synliggjøre det totale risikobilde og å kunne prioritere risikoene basert på akseptanskriterier.

Risikomatrix

Matrisen er en asymmetrisk 5x5 matrise, som angir konsekvenser langs X-aksen og sannsynlighet langs Y-aksen. Matrisen er delt inn i tre områder med ulike akseptanskriterier. Hendelser med høy risiko havner oppe til høyre i rødt område, mens hendelser med lavest risiko havner nede til venstre i grønt område.

		Konsekvens					Akseptanskriterier
		Ubetydelig	Mindre alvorlig	Moderat	Betydelig	Svært alvorlig	
Sannsynlighet	Svært stor						Uakseptabelt Risiko er uakseptabel. Risikoreduserende tiltak er påkrevd og kan bare aksepteres med dokumentasjon fra risikoeier.
	Stor						
	Moderat						Signifikt risiko Risiko er uakseptabel, men kan aksepteres med tiltak vurdert etter kost-/nytte.
	Liten						
	Svært liten						
						Ingen signifikant risiko Risiko er akseptabel.	

Sannsynlighetsskala

Sannsynlighetsskalaen har en tredelt forklaring/hjelpetekst som benyttes slik det er formålstjenlig. Den er lik for ulike områder/verdier.

Sannsynlighet	Forklaring/hjelpetekst		
Betegnelse	Tid	Prosent	Forventninger
Svært stor	Daglig/ukentlig	Mer enn 90 % sannsynlighet	Blir overrasket om det ikke skjer
Stor	Månedlig	Mellom 65 % og 90 % sannsynlighet	Ganske stor sjanse for at det skjer
Moderat	Årlig	Mellom 35 % og 65 % sannsynlighet	Kan skje
Liten	1 gang per 2-5 år	Mellom 10 % og 35 % sannsynlighet	Tror ikke det vil skje
Svært liten	Sjeldnere enn 1 gang pr. 5 år	Mindre enn 10 % sannsynlighet	Blir overrasket om det skjer

Konsekvensskalaer for ulike verdier/tapspotensialer

Konsekvensskalaen vil variere basert på hvilken verdi eller tapspotensiale hendelsen påvirker. Det er laget konsekvensskala for verdiene:

- Liv og helse – Pasient
- Liv og helse – medarbeider
- Drift
- Økonomi
- Klima, miljø og natur
- Omdømme
- Informasjonssikkerhet og personvern
- Prosjektstyring

Liv og helse – Pasient

Tap av liv eller annen konsekvens for pasienten eller brukerens helse.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Ingen berørte pasienter eller brukere. Ingen påviste skader
Mindre alvorlig	Lettere forbigående helseskader eller plager
Moderat	Uheldige belastninger eller moderate reversible skader på pasienter eller brukere
Betydelig	Akutt eller langvarig helseskade eller belastning med alvorlige følger. Varig funksjonstap
Svært alvorlig	Død - tap av liv

Liv og helse - Medarbeider

Tap av liv eller annen konsekvens for medarbeiders helse.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Ingen berørte medarbeidere. Ingen påviste skader
Mindre alvorlig	Lettere forbigående helseskader eller plager
Moderat	Uheldige belastninger eller moderate reversible skader på medarbeidere
Betydelig	Akutt eller langvarig helseskade eller belastning med alvorlige følger. Varig funksjonstap
Svært alvorlig	Svært alvorlig uopprettelig skade. Død - tap av liv

Drift

Redusert drift eller evne til å opprettholde normal funksjon på tjenester overfor brukerne.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Får ikke betydning for verksemda. Påverkar ikkje evna til å yte tenesta, men noko «plunder og heft». Ikkje behov for reservesystem.
Mindre alvorlig	Dårlegare kvalitet på delar av tenesta. Kan medføre forseinkingar og ekstraarbeid. Kan føre til skadar dersom det ikkje finst eit reservesystem.
Moderat	Betydeleg dårlegare kvalitet på delar av tenesta.
Betydelig	Langtidseffektar for verksemda. Reduserte moglegheiter til å yte lovpålagde helsetenester med alvorlege følger.
Svært alvorlig	Store delar av drifta er sett ut av spel og for ei lengre periode med svært alvorlege følger.

Økonomi

Økonomiske eller finansielle tap, tap av inntekt eller upåregnede kostnader.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Ubetydelege økonomiske tap. Ingen betydning for evna til gjennomføre drift.
Mindre alvorlig	Låge økonomiske tap. På kort sikt vil det ikkje ha konsekvensar for evna til å gjennomføre drift på eit forsvarleg nivå. (< 0,5 % av budsjett eller < 5 MNOK).
Moderat	Moderate økonomiske tap med konsekvensar for evna til å gjennomføre drift på eit forsvarleg nivå i delar av verksemda. (0,5 % av budsjettet eller minst 5 MNOK).
Betydelig	Større økonomiske tap med konsekvensar for evna til å gjennomføre drift på eit forsvarleg nivå. (0,75% av budsjettet eller minst 7,5 MNOK).
Svært alvorlig	Svært store økonomiske tap, (1 % av budsjettet, men ikke mindre enn 10 MNOK). Vil ha kritiske konsekvensar for evna til å gjennomføre drift.

Klima, miljø og natur

Utslipp til vann, luft eller jord. Ødeleggelse av natur og vegetasjon.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Ingen eller uvesentlig virkning.
Mindre alvorlig	Noe konsekvens for klima og miljø.
Moderat	Middels konsekvens for klima og miljø. Effektene kan være merkbare, men ikke alvorlige.
Betydelig	Alvorlig konsekvens for klima og miljø, av betydelig varighet.
Svært alvorlig	Alvorlig og langvarig/ permanent konsekvens for klima og miljø.

Omdømme

Svekket tillit til spesialisthelsetjenesten, knyttet til oppfatningen våre omgivelser har av oss over tid.

Konsekvens	Forklaring/hjelpetekst
Ubetydelig	Ingen/svært lite omtale i media med ubetydelig tap av omdømme/tillit. Det er kun mindre diskusjon internt i sykehus/enhet.
Mindre alvorlig	En enkeltstående hendelse som gir omtale i media, usikkerhet internt og som medfører tap av tillit til enkelte deler av driften.
Moderat	Gjentakende systemsvikt som fører til alvorlig hendelse med stort mediefokus og interne reaksjoner.
Betydelig	En rekke hendelser med stort mediefokus, kraftige reaksjoner og vesentlig svekket tillit til sykehus /organisasjonen fra flere grupper. Påvirker negativt rekruttering og kompetanse.
Svært alvorlig	Omfattende kritikk og stort mediefokus over lengre tid, og/eller kraftige offentlige reaksjoner. Vedvarende svekket tillit til sykehus, enhet og/eller personer.

Informasjonssikkerhet og personvern

Brudd på tilgjengelighet, konfidensialitet, integritet eller personvernkonsekvens. Konsekvensen er delt inn etter de fire aspektene.

Konsekvens Forklaring/hjelpetekst				
Betegnelse	Tilgjengelighet (T)	Konfidensialitet (K)	Integritet (I)	Personvernkons. (P)
Ubetydelig	Ubetydelig stans i tjeneste, innenfor SLA, uten konsekvenser for helsehjelp.	Ikke uautorisert innsyn i helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*.	Ingen uautorisert/utisiktet endring av helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Ingen feil eller mangler i journal eller fagsystem.	Intet brudd på lover eller regelverk.
Mindre alvorlig	Kort nedetid eller ustabilitet uten stor påvirkning på drift.	Uautorisert innsyn i enkelte helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*.	Uautorisert/utisiktet endring av enkelte helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Mindre feil eller mangler i journal eller fagsystem.	Hendelse med ingen eller lav** risiko for de registrerte - ikke krav om varsel til Datatilsynet eller de registrerte.
Moderat	Nedetid eller ustabilitet som gir merkbar påvirkning på drift. Manuelle nødprosedyrer tas i bruk.	Uautorisert innsyn i enkelte helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Innsyn har pågått over lengre tid.	Uautorisert/utisiktet endring av enkelte helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Endring har pågått over lengre tid. Noen feil eller mangler i journal eller fagsystem.	Hendelse med middels** risiko for de registrerte - krav om varsel til Datatilsynet.
Betydelig	Langvarig nedetid eller ustabilitet. Tidkrevende gjenoppretting av normal drift. Manuelle nødprosedyrer tas i bruk over tid.	Uautorisert innsyn i et stort antall helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*.	Uautorisert/utisiktet endring av et stort antall helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Alvorlige feil eller mangler i journal eller fagsystem.	Hendelse med høy** risiko for de registrerte - krav om varsel til Datatilsynet og de registrerte.
Svært alvorlig	Svært lang stans og/eller svært alvorlige konsekvenser for liv og helse. Omfattende stans (flere kritiske systemer). Reduksjon i behandlingstilbud.	Uautorisert innsyn i et stort antall helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Innsyn har pågått over lengre tid og/eller ingen kontroll på omfang.	Uautorisert/utisiktet endring av et stort antall helse- eller personopplysninger, eller annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten*. Endring har pågått over lengre tid og/eller ingen kontroll på omfang. Kritiske feil eller mangler i journal eller fagsystem.	Hendelse med høy** risiko for de registrerte - krav om varsel til Datatilsynet og de registrerte.

* Med «annen informasjon med betydning for informasjonssikkerheten» menes i Normen informasjon der uautorisert tilgang eller andre sikkerhetsbrudd vil medføre en risiko for virksomheten, f.eks. konfigurasjonsfiler, resultat av risikovurderinger, beredskapsplaner, passordfiler, nettverkskart mv.

** Om hendelsen har ingen, lav, middels, høy risiko baseres på veiledning fra Datatilsynet. En situasjon der man ikke kan stole på informasjonen, f.eks. fordi noen har hatt tilgang til å endre data, vil for eksempel normalt ha middels eller høy risiko for personvernet, ref. <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/avvik/hvilke-brudd-skal-meldes-til-datatilsynet/>

Prosjektstyring

Risikoer knyttet til kvalitet, nytte, omfang, tid og kost i prosjekt

Konsekvens		Forklaring/hjelpetekst		
Betegnelse	Verdi	Kvalitet	Tid	Kost
Ubetydelig	1	Ubetydelig forverring	Ubetydelig forverring	Prosjektbudsjettet har et avvik mellom 0 og 5 %
Mindre alvorlig	2	Lavere enn ambisjoner i prosjekt	Innenfor planlagt slakk	Prosjektbudsjettet har et avvik mellom 5 og 10 %
Moderat	3	Litt dårligere enn avtalt	Utenfor planlagt slakk	Prosjektbudsjettet har et avvik mellom 10 og 15 %
Betydelig	4	Vesentlig dårligere enn avtalt	Forskyvning av leveranse på kritisk linje	Prosjektbudsjettet har et avvik mellom 15 og 25 %
Svært alvorlig	5	Leveransen blir ikke akseptert	Sluttmilepæl ikke nådd	Prosjektbudsjettet har et avvik med mer enn 25 %

Forankring

Risikomatrixen som benyttes for Haukeland universitetssjukehus er laget i et regionalt samarbeid og er felles for hele Helse Vest. Dette er gjort for å få en mer helhetlig risikostyring i helseforetakene og for å samstemme mot felles IKT-system for risikostyring og uønskede hendelser (Synergi). Matrixe og hjelpetekster er godkjent i Direktørmøtet i Helse Vest RHF.

Merknad til denne versjonen

Risikomatrixen er felles for Helse Vest og utviklet i et regionalt samarbeid. mif 29.01.25

Interne referanser

[1.1.8.3-01](#)

[Risikostyring - Strategisk risikostyring i Helse Bergen](#)

[1.1.8.3-02](#)

[Risikostyring og risikovurdering](#)

[1.1.8.3-07](#)

[Regionalt nettverk for risikostyring i Helse Vest - Mandat](#)

Eksterne referanser